

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj: S1 2 K 028556 23 Kž 13

Datum: 5.9.2023. godine

Pred Apelacionim vijećem u sastavu:

sudija Staniša Gluhajić, predsjednik vijeća

sudija Hilmo Vučinić, član vijeća

sudija Željka Marenić, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženog

Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, Kenana Frndića, Luke Hrustića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Diana Kajmaković, Senad Osmić
Branilac optuženog, Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin
Branilac optuženog Tonija Hamidovića, advokat Azijada Mujkić
Branilac optuženog Luke Hrustića, advokat Senad Dupovac
Branilac optuženog Kenana Frndića, advokat Mladen Veseljak
Branilac optuženog Nedeljka Dakića, advokat Sead Temim
Branilac optuženog Božidara Trišića, advokat Belma Balijagić Džuho

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Staniše Gluhajića, kao predsjednika vijeća, te sudija Hilma Vučinića i Željke Marenić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Dženane Deljkic Blagojević u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Elvisa Salčinovića i dr., zbog krivičnog djela Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH i dr. odlučujući po žalbi Tužilaštva BiH, te žalbama branilaca optuženih i to branioca optuženog Elvisa Salčinovića, advokata Mirsada Crnovršanina, braniteljice optuženog Tonija Hamidovića, advokata Azijade Mujkić, branioca optuženog Kenana Frndića, advokata Mladena Veseljaka, branioca optuženog Luke Hrustića, advokata Senada Dupovca, punomoćnika oštećene N.M., advokata Seada Temima, braniteljice optuženog Božidara Trišića, advokata Belme Balijagić-Džuho, izjavljenim protiv prvostepene presude Suda BiH broj: S1 2 K 028556 18 K od 26.12.2022. godine na osnovu člana 310. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), dana 5.9.2023. godine 2023. godine, donio je:

P R E S U D U

Žalba Tužilaštva BiH, te žalbe branilaca optuženih Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, i punomoćnika oštećene N.M., izjavljene protiv presude Suda BiH broj: S1 2 K 028556 18 K od 26.12.2022. godine **SE ODBIJAJU** kao neosnovane i u odnosu na njih kao i u odnosu na optuženog Nedeljka Dakića, se prvostepena presuda potvrđuje, **žalba braniteljice optuženog Božidara Trišića se uvažava** i prvostepena presuda u odnosu na ovog optuženog **UKIDA** i određuje pretres pred vijećem Apelacionog odjeljenja, dok se **žalbe branilaca optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića djelimično uvažavaju**, te se prvostepena presuda u odnosu na njih **PREINAČAVA** na način da se:

- za **optuženog Kenana Frndića** krivično djelo iz tačke 1. prvostepene presude, za koje je oglašen krivim, pravno kvalifikuje kao krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3, u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 31. KZ BiH, te mu sud za ovo krivično djelo kao i za

krivično djelo iz tačke 5. prvostepene presude, primjenom člana 54. KZ BiH **utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine**, dok mu za krivično djelo iz tačke 2. i 3. prvostepene presude za koje je oglašen krivim, primjenom člana 54. KZ BiH **utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine**, pa ga sud primjenom člana 53. KZ BiH **osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina**,

optuženom Kenanu Frndiću **se izriče i novčana kazna kao sporedna u iznosu od 10.000 KM (desethiljada KM)** koju je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti ove presude, te mu se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme u pritvoru i to od 25.6.2015. do 1.9.2015. godine i od 3.7.2019. do 17.7.2019. godine,

- **optuženi Luka Hrustić** za tačku 2. prvostepene presude na osnovu člana 284. tačka a) ZKP BiH **oslobađa se od optužbe**, dok se za krivično djelo iz tačke 4. prvostepene presude, za koje je oglašen krivim, **osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 3 (tri) mjeseca**, u koju kaznu zatvora se uračunava vrijeme u pritvoru i to od 23.6.2015. do 14.9.2015. godine i od 12.6.2021. do 30.5.2022. godine,

U preostalom dijelu prvostepena presuda u odnosu na ova tri optužena ostaje neizmjenjena.

O b r a z l o ž e n j e

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda BiH broj: S1 2 K 028556 18 K od 26.12.2022. godine optuženi Elvis Salčinović oglašen je krivim za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH i Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, te mu je Sud izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina. Također, istom presudom, Sud je optuženog Tonija Hamidovića oglasio krivim za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH i Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, te mu je u skladu s tim izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina. Istom presudom, optuženi Kenan Frndić je oglašen krivim za

krivično djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH i Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, pa mu je shodno tome Sud izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina. Također, na osnovu članova 41. i 46. KZ BiH optuženom Frndiću je izrečena i novčana kazna kao sporedna u iznosu od 10.000,00 KM koju je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude.

2. Optuženi Luka Hrustić je istom presudom oglašen krivim za krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH i Davanje mita iz člana 352. KZ RS, pa mu je Sud izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine. Istom presudom Suda, optuženi Božidar Trišić je oglašen krivim za krivično djelo Primanje mita iz člana 351. stav 1. KZ RS, te mu je Sud izrekao kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine i novčanu kaznu, kao sporednu kaznu, u iznosu od 5.000,00 KM koju je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude. Vrijeme koje su pojedini optuženi proveli u pritvoru, uračunato im je u izrečene kazne zatvora.

3. Također, odlučeno je da se od svih optuženih, na osnovu člana 69. stav 1. tačka d) KZ BiH, a u vezi sa članom 74. stav 1. i 2. KZ BiH, oduzmu predmeti detaljno pobrojani u izreci navedene presude.

4. Nasuprot navedenom, optuženog Nedeljka Dakića prvostepeni sud je oslobodio optužbe da je počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH i krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, te na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, troškovi krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke a) do f) ovog Zakona, kao i nužni izdaci optuženog Dakića i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava.

5. Protiv prvostepene presude žalbu su blagovremeno izjavili Tužilaštvo BiH, branilac optuženog Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršaninan, branilac optuženog Tonija Hamidovića, advokat Azijada Mujkić, branilac optuženog Kenana Frndića, advokat Mladen Veseljak, branilac optuženog Luke Hrustića, advokat Senad Dupovac, branilac optuženog Božidara Trišića, advokat Belma Balijagić-Džuho i punomoćnik oštećene N.M., advokat Sead Temim.

6. Branilac optuženog Elvisa Salčinovića, branilac optuženog Tonija Hamidovića, branilac optuženog Luke Hrustića, branilac optuženog Nedeljka Dakića, branilac optuženog Božidara Trišića dostavili su odgovore na žalbu Tužilaštva BiH,

smatrajući da su žalbeni navodi neosnovani, te predlažu da Sud žalbu odbije.

7. Tužilaštvo BiH je također dostavilo odgovore na žalbe odbrane ističući da su sve žalbe neosnovane i predlaže da se iste kao takve odbiju.

8. Vijeće Apelacionog odjeljenja održalo je dana 5.9.2023. godine javnu sjednicu na osnovu člana 304. stav 4. ZKP BiH u prisutnosti tužioca Tužilaštva BiH Senada Osmića, optuženog Tonija Hamidovića, te advokata Mirsada Crnovršanina, Azijade Mujkić, Mladena Veseljaka, Belme Balijagić Džuho i Seada Temima. Od pozvanih optuženih, javnoj sjednici je samo pristupio optuženi Toni Hamidović.

9. Tužilaštvo BiH i odbrane optuženih ostali su kod navoda pismeno podnesene žalbe i odgovora na žalbu.

II. OPŠTA PITANJA

10. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Vijeće naglašava da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

11. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

12. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega će Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbiti kao neosnovane.

III. ŽALBENI PRIGOVORI U POGLEDU BITNIH POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA (ČLAN 297. ZKP BIH)

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

13. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka definisane su članom 297. ZKP-a BiH.¹

14. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno utjecale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

15. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava (1) člana 297. ZKP BiH. Ukoliko bi Apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana

¹ Član 297. **Bitne povrede odredaba krivičnog postupka**, (1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji: a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja, b) ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti, c) ako je glavni pretres održan bez osobe čija je prisutnost na glavnom pretresu po zakonu obavezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa, d) ako je povrijeđeno pravo na odbranu, e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu, f) ako je Sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa, g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti, h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe; i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda, j) ako je optužba prekoračena, k) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. (2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

315. stav (1) tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav (1) ZKP BiH.²

16. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

17. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda, bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije povrijeđen.

B. ŽALBENI PRIGOVORI

1. Žalbeni podosnov člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH – pravo na odbranu

(a) Prigovori u vezi Zapisnika o ispitivanju osumnjičenih

18. Branioci optuženih Salčinovića i Hamidovića ističu prigovor da je povrijeđeno pravo na odbranu jer su Zapisnici o ispitivanju osumnjičenih lica manjkavi na način da osumnjičeni nisu obaviješteni o tačnom vremenskom periodu preduzimanja inkriminacija, netačno su obaviješteni o mjestu izvršenja inkriminacija, osumnjičeni Salčinović obaviješten je da se sumnjiči da je zajedno sa S.H. izvršio trgovinu ljudima u odnosu na Mldb.1, a koja inkriminacija se nigdje ne spominje u optužnici i ožalbenoj presudi, te se S.H. u presudi označava kao žrtva trgovine ljudima. Nadalje, osnovi sumnje, su prema navodima odbrane, bazično zasnovani na jednoj činjeničnoj osnovi koja se u važnim

²Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi

segmentima razlikuje od činjenične osnove optuženja i presuđenja usljed čega se optuženi Salčinović nije mogao uspješno braniti od optužbe.

19. Vijeće nalazi da je prigovor neosnovan. Cijeneći prigovore na koje se žalbom upućuje i činjenice za koje se tvrdi da nisu predočene osumnjičenima Salčinoviću i Hamidoviću prilikom ispitivanja, nisu činjenice koje predstavljaju posebne inkriminacije ili drugačije kriminalne količine, a da bi se moglo smatrati da je postojao propust u prikupljanju izjava u smislu člana 78. ZKP-a BiH i člana 6. Evropske konvencije koji podrazumjeva zahtjev da lice mora biti upoznato sa inkriminacijom koja mu se stavlja na teret. Predmetnim prigovorom koji ističu branioci, a koji se tiču nepreciznog označenja tačnog vremena izvršenja djela, te perioda vršenja, mjesta izvršenja i sl., sve to predstavlja pobliže opisane okolnosti izvršenja djela, koje prilikom ispitivanja osumnjičenog, koje se u pravilu vrši dok istraga u predmetu još traje, ne moraju decidno ni biti poznate sve do podizanja optužnice. Posebno ako se radi o tačnom periodu vršenja inkriminiranih radnji za koje se osumnjičeni u tom trenutku tereti. Sasvim je realno da početna istraga može pokazati da postoji osnov sumnje da je lice počinilo krivično djelo, ali da rezultati istrage koja je u toku, još uvijek nisu konkluzivni i precizni da bi se osumnjičenom predočili u cjelosti u vrijeme njegovog ispitivanja. Cijeneći predmetne izjave, Vijeće je utvrdilo da su osumnjičeni Salčinović i Hamidović u vrijeme sačinjavanja Zapisnika o ispitivanju osumnjičenijh, obavješteni o inkriminaciji za koju se sumnjiče, ovo obavještenje se odnosilo na vremenski okvir izvršenja krivičnih djela od 2012. do 2015. godine, koji je identičan vremenskom okviru navedenom u optužnici. Mjesto izvršenja je označeno šire u istrazi i odnosi se na Evropsku uniju, za razliku od užeg označenja u optužnici (prostor Pariza).

20. Također, i radnje izvršenja koje su predočene osumnjičenima tokom ispitivanja u istrazi su šire u odnosu na radnje iz optužnice, uključujući i pravnu kvalifikaciju ovih radnji koja je obuhvatala više krivičnih djela u istrazi u odnosu na podignutu optužnicu (...). Tako da su osumnjičeni prilikom ispitivanju u istrazi upoznati da se sumnjiče pored krivičnih djela iz optužnice i za krivična djela, „Krijumčarenje ljudi“, „Nasilničko ponašanje“, „Nedozvoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija“, „Krivotvorenje isprava“ i „Falsifikovanje ili uništavanje službene isprave“ odgovarajućih odredaba Krivičnih zakona u Bosni i Hercegovini. Stoga, Vijeće zaključuje da nema povede prava na odbranu

pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti

osumnjichenih, te da su oni u istrazi prilikom ispitivanja na pravilan način upoznati sa krivičnim djelima kojima se terete, uključujući činjenični osnov sumnje i pravnu kvalifikaciju krivičnih djela, koji su identični činjeničnim navodima krivičnih djela i pravnoj kvalifikaciji iz optužnice, u odnosu na oba optužena.

(b) Prigovor da optuženi nisu upoznati sa sadržajem pojedinih materijalnih dokaza optužbe

21. U žalbi se navodi da optuženi Salčinović i Hamidović nisu bili uopšte upoznati sa sadržajem pojedinih materijalnih dokaza, a radi se o dokazima [...9...]. U daljim navodima žalbe se tvrdi da odbranama ovi dokazi nisu dostavljeni.

22. Nasuprot tome, iz priloga žalbi – email korespondenciji branioca Crnovršanina sa Tužilaštvom BiH od 23.8.2022. i 24.8. 2022. godine, koji je odbrana dostavila uz žalbu, Vijeće je utvrdilo najprije da se i sam branilac izjašnjava da su isti dokazi bili već prezentovani na glavnom pretresu. Samim prezentovanjem ovih dokaza tokom trajanja glavnog pretresa, odbrana je bila upoznata sa sadržinom ovih dokaza, te je bila u mogućnosti dati svoj stav o izvedenim dokazima, uključujući i mogućnost njihovog osporavanja.

23. Također, iz odgovora braniocu od strane Tužilaštva BiH, jasno je navedeno da su svi dokazi koji su izvedeni tokom glavnog pretresa i uloženi u sudski spis, braniocima dostavljeni na CD-u. Identičan CD-e posjeduje i tužilaštvo BiH, pa pošto su ti dokazi nakon izvođenja na glavnom pretresu postali sastavni dio sudskog spisa, odbrani je sugerisano da ukoliko nije u mogućnosti da neki dokaz pronađe na CD-u da se može obratiti direktno sa zahtjevom sudu. Dakle, branilac žalbom neosnovano tvrdi da odbrana nije imala pristup navedenim dokazima.

2. Presuda se zasniva na dokazima na kojima se ne može zasnivati

24. Branioci optuženih Salčinovića, Hamidovića, Frndića i Trišića istakli su prigovor zakonitosti naredbi o provođenju posebnih istražnih radnji (...), budući da sadrže ključne nedostatke na koje je odbrana ukazivala i u toku prvostepenog postupka, a posljedično tome i zakonitost dokaza prikupljenih na temelju tih naredbi (...).

drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

25. U žalbi se navodi da su naredbe o posebnim istražnim radnjama izdate za krivična djela „nedozvoljena trgovina opojnim drogama, krijumčarenje ljudima, krađe motornih vozila i nedozvoljeno držanje oružja i druga nedefinisana djela“, a koja djela se ni jednom optuženom ne stavljaju na teret. Također, naredbe nisu sadržavale ni osnove sumnje da su osumnjičena lica počinila i krivična djela Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH i Davanje mita iz člana 352. stav 1. Krivičnog zakonika RS, pribavljani su dokazi i na te okolnosti.

26. Pored ovih propusta, žalbom se ističe da naredbe o provođenju posebnih istražnih radnji ne sadrže nikakvo obrazloženje da se dokazi ne bi mogli pribaviti na drugi način, odnosno da bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama, a što sve predstavlja kumulativni uslov shodno članu 116. stav 1. ZKP BiH, da bi se naredbe mogle uopšte izdati. Stoga, naredbe, te posljedično tome i dokazi pribavljeni na taj način, predstavljaju nezakonite dokaze na kojima se nije mogla zasnovati presuda.

27. Slijedom iznesenih prigovora, Sud je izvršio uvid u sve naredbe Suda BiH (...), te prije svega utvrdio da je provođenje posebnih istražnih radnji u ovom krivičnom predmetu, ukupno trajalo u periodu od 23.10.2014. godine do 22.7.2015. godine, da su provođene posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH; te tajno praćenje i tehničko snimanje osoba, transportnih sredstava i predmeta koji stoje u vezi s njima iz člana 116. stav 2. tačka d) ZKP BiH; kao i da su sve naredbe izdate zbog postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. KZ BiH u vezi sa, između ostalih, krivičnim djelom Pranje novca iz člana 209. stav 3. i vezi sa stavom 1. i 2. KZ BiH, kao i krivičnim djelom Trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, a za koja krivična djela su optuženi u konačnici i optuženi u ovom postupku.

28. Pored navedenih krivičnih djela naredbe o provođenju posebnih istražnih radnji sadržavale su osnov sumnje i zbog drugih krivičnih djela „krijumčarenje ljudima“, „trgovinom opojnim drogama“, „krađama motornih vozila“, „nedozvoljenim držanjem oružja i dr.“, koja krivična djela su također bila predmet istrage od strane Tužilaštva BiH. Ono što je bitno je da sva krivična djela koja su navedena u naredbama za provođenje posebnih istražnih radnji, spadaju u grupu krivičnih djela iz člana 117. tačka d) ZKP BiH za koja

krivična djela se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, što je bio zakonski uslov za određivanje posebnih istražnih radnji³.

29. Također, nema značaja za zakonitost ovih radnji, činjenica da su se naredbe odnosile i na ova krivična djela za koja nisu optuženi potvrđenom optužnicom. Sva ova krivična djela su bila premet vođenja istrage, što je rezultiralo prikupljanjem dovoljno dokaza iz kojih postoji osnovana sumnja da su optuženi počinili samo neka od krivični djela iz istrage, što je rezultiralo podizanjem optužnice za određena krivična djela navedena u optužnici.

30. Stoga, kako to navodi prvostepno vijeće, i ovo Vijeće je uvidom u sve naredbe konstatovalo da sadrže detaljno obrazloženje osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo organiziranog kriminala, pranja novca, trgovine ljudima, krijumčarenje ljudima, nedozvoljenom trgovinom opojnim drogama, krađama motornih vozila, nedozvoljenim držanjem oružja i dr. Nadalje, i ovo Vijeće zaključuje da je tačna konstatacija prvostepenog vijeća da jedan (veći) dio naredbi (...) sadrži i obrazloženje koje se odnosi na ispunjenje i drugog zakonskog uslova za određivanje posebnih istražnih radnji, tj. da se na drugi način nisu mogli pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama.

31. Vijeće dalje ne nalazi osnovanim ni ovaj prigovor koji se tiče uslova neophodnosti provođenja posebnih istražnih radnji, smatrajući da je isti nužno posmatrati u kontekstu relevantnih okolnosti konkretnog slučaja. Ni sama zakonska odredba nije precizna kada navodi uslov da se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama. Zakonodavac je očigledno ostavio dispozitivnom tumačenje ove odredbe kroz okolnosti predmeta. Vijeće primjećuje da su predmetne naredbe za posebne istražne radnje sadržavale sve relevantne okolnosti, operativna saznanja, rezultate do tada provedenih dokaznih radnji za konkretno označene osobe, kao i razloge zbog kojih je neophodno upravo određivanje posebnih istražnih radnji.

32. Pri tome, iako se u nekim naredbama (...) eksplicitno ne navode razlozi da se na drugi način nisu mogli pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama, samo obrazloženje osnova sumnje počinjenja krivičnih djela, indirektno ukazuje na ove razloge. Tako se između ostalog navodi da se radi o

³ misli se na zakonsku odredbu koja je važila u vrijeme provođenja posebnih istražnih radnji.

organizovanoj grupi, međunarodnog karaktera, da se radi o specifičnom krivičnom djelu trgovine ljudima i pranja novca na području zemalja EU (Francuska i dr.), povezanost sa policijskim strukturama, što po svojoj prirodi čini razloge koji su onemogućavali prikupljanje dokaza tokom istrage.

33. Činjenica je da se u konkretnom slučaju provodila opsežna istraga na području više država, te da je tokom istrage cijenjeno da se radi o dobro organizovanoj grupi ljudi međunarodnog karaktera, koja djeluje na području BiH, Republike Francuske, Republike Austrije i Republike Italije, kao i na području drugih zemalja Evropske unije, da su posebne istražne radnje, kako je u predmetnim naredbama jasno navedeno, izdavane i provođene sa ciljem otkrivanja i identifikovanja drugih pripadnika organizovane grupe u pripremanju i izvršenju navedenih krivičnih djela i prikupljanja materijalnih dokaza protiv osumnjičenih i drugih pripadnika grupe za organizovani kriminal o pripremanju i izvršenju navedenih krivičnih djela, te imajući u vidu i sve druge specifične okolnosti datog predmeta i radnji izvršenja, sam izostanak (u manjem broju naredbi) posebnog obrazloženja u pogledu nemogućnosti pribavljanja dokaza na drugi način ili sa nesrazmjernim poteškoćama u navedenim naredbama ne čini ove naredbe nužno nezakonitim u konkretnom slučaju.

34. Vijeće konstatuje da je slično mišljenje koje se zasnivalo na sličnim, složenim okolnostima istrage, imao i Ustavni sud BiH, a koju praksu je pravilno primijenilo i prvostepeno vijeće na predmetni slučaj. Ovo Vijeće potpuno podržava u konkretnom slučaju stav prvostepenog vijeća kada navodi da je provođenje posebnih istražnih radnji u ovom predmetu tokom istrage karakterisao veliki broj saizvršilaca, dobro komunikacijski povezanih, koji su u svojim radnjama i međusobnoj komunikaciji postupali vrlo oprezno (prilikom međusobnog komuniciranja koriste šifrovane riječi), zatim da su žrtve međunarodne trgovine ljudima djeca i žene koje uživaju posebnu međunarodnu zaštitu.

35. Konačno, neosnovan je i žalbeni navod o nezakonitosti ovih naredbi, usljed činjenice da naredbe nisu sadržavale osnov sumnje u odnosu na krivična djela iz optužnice Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. st.1.KZ BiH i krivično djelo Davanje mita iz člana 352. st.1.KZ RS. Tačno je da naredbe ne sadrže osnov sumnje u odnosu na ova dva krivična djela, međutim ono što je bitno je da i ova krivična djela spadaju u grupu krivičnih djela iz člana 117. tačka d) ZKP BiH, za koje je moguće odrediti posebne istražne radnje. Stoga, ukoliko se prilikom provođenja posebnih istražnih radnji

odeđenih naredbom Suda BiH saznalo i za dokaze koji upućuje na učinjenje ova dva krivična djela, takvi dokazi su zakoniti i mogu se koristiti u krivičnom postupku. Uporište za ovakva stav Vijeće nalazi u sličnoj praksi Ustavnog suda BiH.⁵

36. Stoga, i ovo Vijeće nalazi da su naredbe Suda za provođenje posebnih istražnih radnji u ovom krivičnom predmetu zakonite, kao i dokazi dobijeni na osnovu njih, te se ovi prigovori branilaca odbijaju kao neosnovani.

37. Odbrana optuženog Frndića smatra nezakonitim iskaz iz istrage optuženog Frndića, pozivajući se na zabranu samoinkriminacije, te da taj dokaz jeste predložen na glavnom pretresu, ali nije pročitan.

38. Uvidom u spis Vijeće je utvrdilo da je optuženi Frndić tokom istrage tri puta dovođen pred tužioca Tužilaštva BiH, da se prvi put branio šutnjom, a da je dva puta davao iskaz. Svaki put je optuženi propisno upoznat sa pravima iz člana 78. ZKP BiH i iskaz je davao u prisustvu svog branioca Mladena Veseljaka. Zapisnici o ispitivanju optuženog Frndića su izvođeni tokom glavnog pretresa i uvršteni u dokaze⁶. Ovi dokazi su dostavljeni odbrani i odbrana je bila u mogućnosti da tokom glavnog pretresa osporava ove dokaze. Odredba člana 78. stav 2. tačka c) kao i član 273. stav 3. ZKP BiH daje mogućnost da se ovi iskazi i bez saglasnosti optuženog koriste kao dokaz na glavnom pretresu. Čak i ako ovi zapisnici nisu u cjelini pročitani na glavnom pretresu, to po mišljenju Vijeća, ne čini ove zapisnike nezakonitim dokazom i ne sprječava njihovo korištenje na glavnom pretresu.

(a) Prigovor da se presuda zasniva na parafraziranom sadržaju presretnutih komunikacija

39. Nadalje, cijenjeni su i prigovori odbrane optuženih Salčinovića i Hamidovića da se presuda zasniva na parafraziranom sadržaju što se odnosi na dokaze [...3...], te ..., koji ne predstavljaju autentičan sadržaj materijalnih dokaza – odnosno razgovora koji nisu pušteni u audio verziji tokom glavnog pretresa, već su ih tumačila ovlaštena službena lica čija tumačenja su predstavljala subjektivna zapažanja.

40. Vijeće je analiziralo pobijanu presudu u dijelu u kojoj se zaključci zasnivaju na ovim dokazima i nalazi da je prigovor neosnovan. Vijeće primjećuje najprije da se i prvostepena

⁴ Ustavni sud BiH, odluka broj AP-883/17 od 17.01.2018.godine i broj AP-974/17 od 27.02.2018.godine.

⁵ vidjeti odluku broj AP-2079/13 od 20.04.2016. g. i odluka broj AP-4393/11 od 17.09.2014.

presuda poziva na neposredne razgovore koje citira na str. 94 – 96 i 98., te da ovlaštena službena lica i njihova svjedočenja služe isključivo radi objašnjavanja konteksta razgovora u dijelu koji se odnosi na vršenje krivičnog djela i kao pomoćno sredstvo kako bi se na temelju materijala koji su prikupili u saradnji sa nadležnim orgnima iz Republike Francuske, utvrdilo na koji način i u kojem vremenskom periodu se vrši krivično djelo. Vijeće također ima u vidu da su ovlaštena službena lica činila Zajednički tim koji je godinama pratio optužene i prikupljao saznanja o ovom krivičnom djelu. Treba imati u vidu i specifičnost, odnosno kompleksnost ovog predmeta u smislu količine dokaznog materijala koji je prikupljen i analiziran.

41. Pri tome Vijeće podsjeća da je odbrana bila blagovremeno upoznata i raspolagala svim audio zapisima presretnutih razgovora prikupljenih provođenjem posebnih isražnih radnji.⁷ Nadalje, prvostepeno vijeće se po saslušanju stranaka opredjelilo za saslušanje odabranih razgovora, dok je prilikom ocjene dokaza, imalo u vidu cjelokupan prikupljni materijal, kao rezultat posebnih istražnih radnji. Prema tome odbrana je bila u mogućnosti da se koristiti cjelokupno prikupljenim materijalom i da sama predlaže emitovanje nekih snimljenih razgovora, koji po mišljenu odbrane imaju poseban značaj za nekoga od otuženih , ili za osporavanje dokaza optužbe.

(b) Prigovor korištenja informanta

42. Odbrana optuženih Salčinovića i Hamidovića ističe da je korišten i registrovani informant za prevođenje presretnutih razgovora za čiju primjenu nije postojala sudska naredba.

43. Međutim, ni ovaj prigovor Vijeće ne nalazi osnovanim. Svjedok S.M. naveo je da je Zajednički istražni tim koristio usluge informanta, odnosno osobe koja je tako registrovana, a zaposlena inače u institucijama BiH i koja je vršila prevod dokaznog materijala sa romskog jezika. Iz navedenog je jasno da se ne radi o licu angažovanom kao informator u smislu člana 116. stav 2. tačka e) ZKP-a BiH, za čiji angažman je bila potrebna naredba Suda BiH.

⁶ vidjeti dokaze broj (...3...).

⁷ prvostepena presuda, strana 35 prvi paragraf.

(c) Prigovor u vezi svjedočenja svjedokinje S.S.1

44. Dalje se ističe prigovor da je došlo i do manipulacije procesnim ulogama osumnjičeni-svjedoci, prije svega, jer je promjena procesnog položaja S.S.1 učinjena suprotno odredbi člana 224. stav 2. ZKP BiH. Odbrana navodi i da Sud BiH nema nijedan dokaz na osnovu kojeg bi lica nabrojana u presudi mogao proglasiti žrtvama trgovine ljudima, te da je zaključak Suda BiH da se radi o žrtvama trgovine suprotan materijalnim dokazima optužbe.

45. Vijeće primjećuje da je prvostepeni sud također analizirao isti prigovor odbrane optuženog Salčinovića istican u toku prvostepenog postupka, kada je utvrđeno da su zapravo ovi prigovori usmjereni na osporavanje kredibiliteta svjedokinje S.S.1. Pitanje statusa svjedokinje S.S.1 je međutim, irelevantno. Prvostepeni sud je pravilno imao u vidu sve okolnosti koje se tiču svjedočenja ove svjedokinje, pa je svjedokinja bila predmet i timskog vještačenja u smislu..., a također bio joj je postavljen i pravni savjetnik – advokat tokom svjedočenja. Evidentno je da je sve što je ova svjedokinja svjedočila, već bilo poznato sudu kroz druge dokaze, tako da se presuda, prema ocjeni ovog Vijeća, na njeno svjedočenje oslanjala samo u mjeri u kojoj su saznanja i činjenice o kojima je ona svjedočila predstavljale potkrepljujuće dokaze.

46. Pri tome, prigovore odbrane koji se odnose na nalaz i mišljenje sudko-psihijatrijskog vještačenja ovo Vijeće nalazi neosnovanim. Vještaci koji su proveli sudsko –psihijatrijsko vještačenje su sami procijenili koje metode su im dovoljne za davanje kvalitetnog nalaza i mišljenja u vezi psihičke traumatizovanosti svjedokinje S.S.1. Uostalom ovaj dokaz je u skladu sa ostalim izvedenim dokazima u vezi okolnosti pod kojima je vršeno krivično djelo Trgovine ljudima, a da pri tome sama odbrana nije našla za potrebno da ovaj dokaz osporava angažovanjem svog vještaka.

47. Također, činjenica da je S.S.1 u početku istražnog postupka imala status osumnjičene osobe i da Tužilaštvo BiH u odnosu na nju nije donijelo naredbu o obustavi istrage, nema značaj za njen status žrtve u ovom postupku i posljedice koje proističu iz tog

statusa i koje se odnose na nekažnjavanje žrtve trgovine ljudima za počinjena krivična djela, koja su neposredna posljedica njenog statusa.⁸

(d) Prigovori koji se odnose na dokaze prikupljenje putem međunarodne pravne pomoći

48. Također, odbrana optuženih Salčinovića i Hamidovića ističe prigovor da nisu saslušani tumači za francuski jezik u smislu da bi se potvrdila autentičnost i vjerodostojnost izvršenih prevoda. Pozvana je Zijada Zvonić koja nije imala posebna saznanja jer je prevodila znatno manji broj dokumentacije u odnosu na druge prevodioce prethodno angažovane.

49. Sami žalbeni navodi potvrđuju da su u postupku angažovani stalni sudski tumači za francuski jezik Zijada Zvonić i Aida Kanić, te Fuad Hasanagić, koji se ne nalazi na listi stalnih sudskih tumača. Činjenica da nisu svi pozvani na glavni pretres nema poseban značaj budući da tumači prije angažovanja u nekom od predmeta, u skladu sa članom 87. stav 3. ZKP BiH polažu zakletvu da će vjerno vršiti prijevod teksta. Nijedna činjenica u spisu ne ukazuje na to da materijal sa francuskoj jezika koji je prikupljen tokom provođenja istrage putem međunarodne pravne pomoći nije tačno preveden na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine koji je u ravnopravnoj upotrebi u krivičnom postupku, niti se žalbom ukazuje na neku konkretnu činjenicu ili dio teksta na francuskom jeziku koji nije tačno preveden.

50. Neosnovan je žalbeni navod da prikupljanje dokaza putem međunarodne pravne pomoći nije provedeno u skladu sa odredbama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, budući da izvedeni dokazi potvrđuju da su u toku istrage prikupljani dokazi putem međunarodne pravne pomoći i prije formiranja zajedničkog istražnog tima.

51. Konačno, i prigovor koji se odnosi na to da se radi o nezakonitim dokazima koji su prikupljeni putem međunarodne pravne pomoći, a odnose se na lica koja su ispitivana u Francuskoj od strane organa gonjenja Republike Francuske je neosnovan, budući da su te procesne radnje izvršene i dokazi prikupljeni u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći po zahtjevu pravosudnih organa BiH. Osnovno načelo koje važi pri izvršenju međunarodne pravne pomoći je da se radnje međunarodne pravne pomoći provode prema

⁸ vidjeti člana 186. stav 10. KZ BiH („sl. glasnik BiH“ broj 40/15).

propisima domaćih pravosudnih organa koji pružaju međunarodnu pravnu pomoć⁹. Budući da je ispitivanje lica u R. Francuskoj izvršeno po odredbama krivičnog postupka koji se primjenjuje u R. Francuskoj to su i dokazi koji su prikupljeni na takav način zakoniti i mogu se koristiti u postupku u BiH.

(e) Prigovor dokaza – analize Western Union transakcija

52. Odbrana optuženog Salčinovića i Hamidovića prigovarala je korištenju dokaza ... – analiza transakcija Western Union koju je vršio službenik državne agencije za istrage i zaštitu Emir Sokočević, navodeći da je ovaj materijalni dokaz neadekvatan i da se radi o internoj dokumentaciji koja je poslužila kao pomoć u analiziranju činjenica i okolnosti prilikom provođenja istrage. To potvrđuje i sama oznaka na dokazu na kojem je naznačeno „INTERNO“. Također, svjedok Sokočević nije stručno lice iz oblasti ekonomske struke. Sporno je i po čijem nalogu je analiza sačinjena, budući da nema podataka ko je ovu analizu sačinio.

53. Vijeće primjećuje da je ovaj svjedok bio dio Zajedničkog istražnog tima BiH i R. Francuske koji je radio na istrazi i dokumentovanju ovog krivičnog djela. Podaci koje ova analiza sadrži su sabrani iznosi svih primljenih transakcija, za čije prikupljanje i analizu nije nužno stručno ekonomsko zvanje. Pored toga, osim ove pismene analize (...), prvostepeno vijeće je saslušalo svjedoka Sokočevića i na glavnom pretresu o načinu prikupljanja podataka i sačinjavanju analize. Odbrana je imala mogućnost na ove okolnosti i da ispita svjedoka ili svojim dokazima da pobija predmetnu analizu. Sam prigovor da je dokaz neadekvatan, bez konkretnih dokaza koji bi ga opovrgnuli, ne može biti prihvaćen kao osnovan, te se stoga i odbija kao takav.

(f) Prigovor prihvatanja i korištenja izjave svjedoka Velida Hamidičevića

54. Odbrana optuženog Salčinovića i Hamidovića prigovara prihvatanju zapisnika izjave svjedoka Velida Hamidičevića kao subjektivnog materijalnog dokaza optužbe čime je ugroženo pravo na pravičan postupak i pravo na odbranu optuženog Salčinovića, budući

⁹ član 3. stav 1. Evropske konvencije o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima i član 6. stav 1. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.

da je Sud BiH cijenio sadržaj presude koja je donesena na osnovu zaključenog Sporazuma o priznanju krivnje između Hamidovića i Tužilaštva BiH.

55. Vijeće primjećuje da je pomenuti svjedok saslušan i u toku pretresa pred prvostepenim vijećem, te da je odbrana imala priliku da ga unakrsno ispita. Izjava koju je svjedok dao u toku istrage i koja je korištena tokom ispitivanja svjedoka od strane tužioca, potvrđena je također i na pretresu kada je svjedok izjavio da ostaje pri svemu što je izjavio u Zapisniku o ispitivanju tokom istrage. S tim u vezi, odbrana je imala i mogućnost da unakrsno ispita svjedoka, a i da dijelove njegovog iskaza i izjave ospori tokom njegovog svjedočenja.

56. Činjenice o kojima je svjedok Hamidićević svjedočio i koje se koriste tokom dokazivanja u prvostepenom postupku, prvostepeni sud ne zasniva na presudi po sporazumu o priznanju krivnje, već na izjavama svjedoka Esada Hamidovića, Eldina Čengića, Asima Behaderović koji ulogu Velida Hamidićevića opisuju upravo na način kako je i sam izjavio.

57. Pored toga, prvostepeni sud jeste naveo da je koristio presudu po Sporazumu u predmetu protiv optuženog Hamidićevića, a odnosi se na činjenicu iznosa koji je u svojstvu službenog lica ovaj svjedok stekao na ime imovinske koristi (10.273,00 KM). Međutim, Vijeće je utvrdilo da je najmanje jedan svjedok potvrdio da je ovo lice zaista i primilo upravo ovaj iznos za izvršene poslove, a radi se o svjedoku Asimu Behaderović, koji je u svom iskazu izjavio da su mu u okviru rada na predmetu prezentirani putni listovi Ambasade BiH u Parizu koji su glasili su na ime S.H. i M.Č.. Također je naveo da je primijetio da na S.H. putnom listu nema matičnog broja, te da se radi o osobama koje su ranije lišavane slobode. Svjedok je izjavo da je samo S.H. imala 11 kontakata sa konzulom u Parizu Velidom Hamidićevićem i putni list je dobila kad su se susreli u nekom kafiću u Parizu za cijenu od 600 Eura. Dakle, iznos koji je naveden u presudi, samo na temelju kontakata sa licem S.H., ukazuje da se radilo o stečenom iznosu od najmanje 6.000 Eur.

58. Vijeće iz navedenih razloga ne nalazi osnovanim predmetni prigovor.

(g) Prigovor da pismeni otpравak ne odgovara usmeno objavljenoj presudi

59. Žalbom se tvrdi da izrađena presuda ne odgovara u potpunosti presudi koja je objavljena, jer sud prilikom objave nije citirao tačne podatke u odnosu na pismenu izreku

koja je dostavljena.

60. Vijeće u vezi sa navedenim prigovorom primjećuje da dio na koji se odbrana poziva u žalbi i za koji tvrdi da je predsjednik vijeća neprecizno pročitao izreku, koja kasnije nije odgovarala pismeno izrađenoj presudi, nije osnovan. Naime, dio na koji se odbrana poziva i koji je predsjednik vijeća elaborirao prilikom objave presude predstavlja iznošenje kratkih razloga presude, nakon što je izreku presude javno objavio. Ovaj neformalni dio koji se strankama prezentuje prilikom objave presude, nije obavezujući dio presude i kao takav ne proizvodi pravno dejstvo. Svrha mu je isključivo informativnog karaktera, kako bi se stranke i branioci kratko upoznali sa razlozima kojima se Vijeće rukovalo u donošenju presude. Izreka presude u smislu člana 286. stav 2., a u vezi sa članom 290. stav 1. ZKP-a BiH u potpunosti odgovara presudi koja je javno objavljena.

3. Prigovor da nema razloga o odlučnim činjenicama

61. Kada je u pitanju prigovor odbrana optuženih Salčinovića i Hamidovića da presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama i da se ova povreda ogleda u činjenici da prvostepeni sud nije dao nikakvu ocjenu dokaza koje je predložila odbrana optuženog Salčinovića i Hamidovića, posebno svjedoka R.H., S.H., M.Č. i S.O., te materijalne dokaze odbrane, Vijeće će prije svega podsjetiti da sud cijeni sve izvedene dokaze u toku postupka, ali shodno praksi Evropskog suda na koju se prvostepena presuda poziva, sud nije dužan obrazložiti svaki prigovor, ukoliko on nije od značaja za zaključak u cjelini.

62. U konkretnom predmetu, a kako proizilazi iz pobijane presude, svi izvedeni dokazi su cijenjeni, pri čemu je prvostepeno vijeće dalo iscrpnu analizu i ocjenu onih dokaza koji su suštinski mogli utjecati na konačnu odluku o krivici optuženih. Dokazi koje je odbrana ponudila očigledno nisu bili takvog kvaliteta i dokazne snage da bi značajnije utjecali na drugačiju odluku u predmetu. Prvostepeno vijeće je u pogledu navedenih svjedoka navelo da je iste cijenilo, ali da ih nije našlo pouzdanim, naročito u vezi sa svjedocima Asimom Behaderovićem, Emirom Sokočevićem i S.S.1 kojima je poklonilo vjeru, kao i rezultatima posebnih istražni radnji. Prema mišljenju ovog Vijeća standard „obrazložene presude“ u kontekstu odredbe člana 290. ZKP BiH je u potpunosti zadovoljen.

63. Branilac optuženog Frndića iako izričito ne navodi o kojoj bitnoj povredi se radi, u žalbi ističe da radnje optuženog Frndića nisu opisane na način da je njegovo postupanje

individualizirano, te da presuda ne navodi argumente zašto je presuđeno upravo na način kao u presudi.

64. Vijeće zaključuje da prvostepena presuda u odnosu na optuženog Frndića sadrži opis radnji izvršenja krivičnih djela u kojima je jasno naznačeno za šta se tereti ovaj optuženi u tačkama 1, 2, 3. i 5. optužnice, kao i pravnu argumentaciju kojom se prvostepeno vijeće rukovalo prilikom donošenja svoje odluke. Ova argumentacija sadrži pravnu analizu krivičnih djela kao detaljnu ocjenu izvedenih dokaza kako optužbe tako i odbrane. Pri tome Vijeće nalazi da opis radnje izvršenja ovog optuženog, koja se odnosi na tačku 1. presude ukazuje da se zapravo radi o počinjenju krivičnog djela Pranja novca a ne krivičnog djela iz optužnice, o čemu će biti više riječi u nastavku, u dijelu koji se odnosi na žalbeni navod povreda krivičnog zakona.

4. Prigovor da nije potpuno riješen predmet optužbe

65. Branilac optuženog Salčinovića navodi da presudom nije riješen predmet optužbe, jer presuda ne daje niti jedno obrazloženje u pogledu krivičnih djela Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ Republike Srpske i Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH.

66. Vijeće primjećuje da se predmetni prigovor odnosi na tačku 2. u kojoj se optuženi Salčinović i optuženi Hamidović terete da su podsredstvom optuženog Trišića pribavljali originalne bosanskohercegovačke dokumente sa lažnim identitetima. Trišić je oglašen krivim da je "kao službenik u opštini Vlasenica u službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis, unosio neistinite podatke, te svojim potpisom, odnosno službenim pečatom ovjeravao službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis sa neistinitom sadržinom i koji je svojim potpisom, odnosno službenim pečatom omogućio pravljenje takve isprave i spisa sa neistinitom sadržinom, te su tako pribavljali rodne listove i uvjerenja o državljanstvu od lica koja su porijeklom iz BiH."

67. Vijeće primjećuje da je zapravo Božidar Trišić optužen u tački 2. optužnice za krivično djelo Organizovanog kriminala iz člana 250 KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH, Zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 347. stav 3. KZ RS, te Falsifikovanje ili uništavanje službene isprave iz člana 379. stav 1. KZ RS i krivično djelo Primanje mita član 351. stav 1. KZ RS,

a oglašen krivim za krivično djelo Primanje mita iz člana 351. stav 1. KZ RS.

68. Nadalje, Vijeće primjećuje da je i optuženi Salčinović u sklopu tačke 2. optužnice optužen za krivično djelo Organizovanog kriminala, u vezi sa krivičnim djelima za koje je oglašen krivim, kao i za tri krivična djela koja se navode u žalbi branioca. Pri tome prvostepena presuda nalazi da nije dokazano postojanje Organizovanog kriminala, istovremeno našavši krivnju optuženog Salčinovića za krivično djelo Trgovine ljudima kao i za krivično djelo Pranje novca. Bitno je da je tužilac u tački 2. optužnici naveo opise krivičnih djela iz kojih proizilaze zakonska obilježja krivičnih djela, uključujući i pravnu kvalifikaciju tih djela, pri čemu sud nije vezan za takvu pravnu kvalifikaciju krivičnih djela.

69. Čitanjem jedinstvene tačke 2. optužnice, da se zaključiti da ova tačka optuženja uopšte ne sadrži opis krivičnih djela Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS i Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH u odnosu na optuženog Salčinovića. Kako ova jedinstvena tačka optužnice ne sadrži opise navedenih krivičnih djela, to prvostepeno vijeće nije ni moglo da ih izostavi iz optužnice u odnosu na optuženog Salčinovića, prilikom donošenja prvostepene presude. Budući da osuđujući dio tačke 2. optuženja u odnosu na optuženog Salčinovića ne sadrži navedna tri krivična djela, nesporna je za Vijeće jasna namjera prvostepenog vijeća da optuženog Salčinovića oslobodi od optužbe za navedena krivična djela, pogotovo što sama tačka 2. optužnice uopšte ne sadrži opis navedenih krivičnih djela. Ovakvo odlučivanje prvostepenog vijeća u odnosu na navedena krivična djela optuženog Salčinovića nije bilo ni predmet osporavanja u žalbi Tužilaštva BiH. Konačno, i izostanak kratkog obrazloženje prvostepenog vijeća u vezi navedenog, ne dovodi u sumnju odluku prvostepenog vijeća u vezi navedenih krivičnih djela. Svako drugo postupanje po žalbi odbrane, u odnosu na navedena tri krivična djela, bilo bi suprotno interesima optuženog Salčinovića.

70. Kada su u pitanju prigovori da nije riješen predmet optužbe koji se odnosi na optuženje za krivično djelo Pranja novca koje je optuženom Salčinoviću stavljeno na teret, jer kako se navodi nije potpuno riješen predmet optužbe iz razloga što nedostaju bitna obilježja krivičnog djela Pranje novca iz člana 209. stav 3., a u vezi sa stavovima 1. i 2. KZ BiH za koje je optuženi Salčinović oglašen krivim, Vijeće isti ne nalazi osnovanim, budući

da je optuženi Salčinović oglašen krivim da je počinio i ovo krivično djelo, te su dati razlozi u pogledu svih dijelova ove inkriminacije u odgovarajućem dijelu prvostepene presude¹⁰.

C. UKIDAJUĆI DIO U ODNOSU NA OPTUŽENOG BOŽIDARA TRIŠIĆA

71. Odbrana optuženog Trišića osporava prvostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, ističući da je izreka presude u suprotnosti sa navodima obrazloženja osuđujućeg dijela presude (str. 101-107) te da je optuženi oglašen krivim zbog krivičnog djela *Primanje mita*, a da u obrazloženju presude izostaje konkretno obrazloženje za koje je to radnje optuženi zahtijevao ili primio dar u vezi sa neizvršenjem zakonite službene radnje, te ostaje nejasno za koje konkretno krivično djelo je optuženi osuđen, pogotov ako se ima u vidu izreka prvostepene presude.

72. Žalbom se osnovano ukazuje da izreka prvostepene presude ne sadrži jasan opis krivičnog djela *Primanje mita* za koje je oglašen krivim. Zapravo, presuda sadrži tvrdnju o počinjenju ovog krivičnog djela čije se radnje izvršenja sastoje u izvršenju radnji koje čine prepisani zakonski opis krivičnog djela *Falsifikovanje ili uništavanje službene isprave* iz člana 379. stav 1. KZ RS, te tvrdnju da je licima navedenim u tački 2. presude, optuženi Trišić davao instrukcije i upućivao ih na koji način da pribave originalnu ličnu kartu sa tuđim imenom, u tu svrhu je pribavljao i krivotvorene isprave kojima je potvrđivao identitet lica koja su predavala za identifikacione dokumente.

73. Krivično djelo *Primanje mita* za koje je optuženi Trišić oglašen krivim glasi:

Član 351.

“Službeno ili odgovorno lice koje zahtijeva ili primi poklon ili drugu korist ili koje primi obećanje poklona ili druge koristi za sebe ili drugog da u okviru svog službenog ovlaštenja ili u vezi sa svojim službenim ovlaštenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti, ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti, kazniće se kaznom zatvora od dvije do deset godina.”

74. Sam optuženi Trišić je potvrdio da je zaposlen u Opštini Vlasenica, kao i činjenicu primanja poklona¹¹ i potvrdio je da u dvije situacije uzeo 50 odnosno 200 eura kako bi

¹⁰ strana 117-121 prvostepene presude

¹¹ ..., Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Božidar Trišića, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 23.06.2015. godine

pomogao oko skupljanja dokumentacije za M.H.1, L.H. i M.H.2 Optuženi Frndić je također u odnosu na optuženog Trišića u svom iskazu¹² izjavio da je u Vlasenicu išao da bi pribavio papire za M.Č. na osnovu putnog lista iz Francuske, a to je supruga od Tonija Hamidovića, i da je te papire „završio“ preko Božidara.

75. Ovi dokazi potvrđuju učešće optuženog Trišića u pribavljanju dokumentacije za neka lica i da je za to primio određenu novčanu naknadu. Međutim, izostalo je tačno navođenje službenih radnji koje je optuženi počinio, a nije smio izvršiti, odnosno da nije izvršio službenu radnju, a morao je izvršiti u okviru svog službenog ovlaštenja, pojedinačno u odnosu na pomenuta četiri lica, kao i za ostala lica koja se pominju u tački 2. presude. Pri tome je bitno istaći da za ostala lica koja se spominju u tački 2. izreke presude kao lica za koja je optuženi Trišić dobijao novac, *I.H.*, *M.H.3*, *F.H.*, *L.H.1*, *V.H.*, *E.H.*, *F.H.*, *S.S.2*, Vijeće nije našlo da se pri ovakvom stanju stvari, ista mogu odnositi na radnje optuženog budući da su za ista lica lični dokumenti pribavljani u opštinama u Istočnom Sarajevu, Prijedoru ili Bratuncu, a optuženi Trišić je u skladu sa izvedenim dokazima, odgovoran isključivo za postupanje u svojstvu službenog lica Opštine Vlasenica.

76. Dakle, žalbom se ispravno ukazuje da je izreka presude nerazumljiva, te da prvostepena presuda ne sadrži razloge koji se odnose na bitna obilježja krivičnog djela optuženog za koje je oglašen krivim, što čini bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, što je razlog za ukidanje prvostepene presude u odnosu na optuženog Trišića.

77. U skladu sa članom 316. ZKP BiH navedeni su samo kratki razlozi za ukidanje prvostepene presude u odnosu na optuženog Trišića.

¹² ... Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 01.09.2015. godine

IV. ŽALBENI PRIGOVORI U POGLEDU POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA (ČLAN 298. ZKP BIH)

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

78. Podnosilac žalbe koji tvrdi da je došlo do pogrešne primjene zakona, mora, kako je već rečeno, navesti barem tu navodnu pogrešku, iznijeti argumente u prilog svojoj tvrdnji i obrazložiti na koji način je ta pogreška utjecala da odluka bude nezakonita.

79. U slučaju kada povreda zakona proizlazi iz primjene pogrešne pravne norme u presudi, Apelaciono vijeće može navesti tačnu pravnu normu i shodno tome preispitati relevantna činjenična utvrđenja pretresnog vijeća. Time Apelaciono vijeće ne ispravlja samo pravnu grešku nego primjenjuje odgovarajuću pravnu normu na dokaze sadržane u spisu u nedostatku dodatnih dokaza, te mora utvrditi da li je uvjereno izvan svake razumne sumnje u činjenično utvrđenje koje odbrana osporava prije nego što potvrdi to činjenično utvrđenje po žalbi.

80. U slučaju kada Apelaciono vijeće zaključi da je pretresno vijeće pogriješilo u primjeni zakona, ali je uvjereno u tačnost činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće, Apelaciono vijeće će preinačiti presudu u svjetlu pravilne primjene zakona i po potrebi samo utvrditi odgovarajuću kaznu, kako je to i propisano članom 314. i 308. ZKP BiH.

B. ŽALBENI PRIGOVORI

1. Žalbe odbrane optuženih Salčinovića i Hamidovića

81. Žalbom odbrane optuženog Salčinovića i Hamidovića ističe se prigovor povrede krivičnog zakona iz člana 298. tačka e) ZKP-a BiH u dijelu odluke o utvrđivanju imovinske koristi oduzete pobijanom presudom. U žalbi se navodi da se utvrđena protivpravna imovinska korist u iznosu od 1.559 552, 37 Eur nije utemeljena u dokazima optužbe ... koje je sačinio svjedok Emir Sokočević. Prihvatanjem zbirno određene imovinske koristi, Sud BiH je zanemario i sam dokaz ... u kojem su pojedinačno navedeni novčani iznosi u odnosu na svako analizirano lice, koji su manji od zbirno prihvaćenog iznosa imovinske koristi od 389.888,092 Eur, zbog čega je prvostepeno vijeće prekoračilo ovlaštenja koja ima po zakonu.

82. Prvostepeni sud je ukupan iznos imovinske koristi utvrdio na osnovu iskaza svjedoka analitičara iz SIPA-e, koji je obrađivao podatke Western Uniona-a i u svom izvještaju utvrdio da svi iznosi primljeni putem WU iznose ukupno 1.559 552, 37 Eur. Vijeće također primjećuje da je prvostepeni sud pravilno primijenio odredbu člana 394. ZKP-a BiH koja omogućava da sud imovinsku korist utvrdi po slobodnoj ocjeni, jer bi utvrđivanje na bilo koji drugi način bilo povezano sa nesrazmjernim troškovima imajući u vidu broj optuženih, brojnost i prirodu radnji inkriminacije, broj dokaza i sl. Činjenica je da je tačkom 5. izreke pobijane presude utvrđeno da je ukupno četvero lica¹³ na način opisan u tačkama 1-4. izreke ostvarilo imovinsku korist u materijalnim dobrima i u novcu, te je sud pravilno i odlučio da ukupan iznos bude podijeljen srazmjerno broju lica koja su stekla ukupnu imovinsku korist. U ovakvom slučaju gdje nije bilo moguće doći do preciznog broja tačno utvrđene pojedinačne imovinske koristi, standard koji je propisao član 394. ZKP-a BiH da o tome sud sam odluči po slobodnoj ocjeni, je prihvatljiv i logičan upravo zbog same prirode i složenosti ovog predmeta i ne predstavlja prekoračenje ovlaštenja prema članu 298. tačka a) ZKP-a BiH.

2. Žalba odbrane optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića

83. Iz sadržaja žalbe branioca optuženog Kenana Frndića proizilazi da odbrana prvostepenu presudu ne osporava iz žalbenog osnova povrede krivičnog zakona, mada obrazloženje navoda žalbe sadrži argzmentaciju u kojoj je istaknuto da u činjeničnom opisu prvostepene presude radnje optuženog Frndića nisu opisane na način da je njegovo postupanje individualizirano. Nadalje se tvrdi da je nesporno da je ovaj optuženi na svoje ime primio određene isplate novca, te da je jedne prilike iz Francuske donio iznos od 5.000 EUR, stoga je mišljenje odbrane da bi se u odnosu na optuženog Frndića eventualno moglo raditi samo o krivičnom djelu Pranja novca učinjenog pomaganjem.

84. Ovakvi žalbeni navodi indirektno ukazuju na žalbeni osnov povrede krivičnog zakona, pa imajući u vidu osuđujući dio u odnosu na optuženog Frndića koji se odnosi na krivično djelo Trgovine ljudima, Vijeće je posebnu pažnju posvetilo analizi tačke 1. prvostepene presude, nalazeći da je činjenično stanje u odnosu na ovu tačku potpuno i pravilno utvrđeno, o čemu će više riječi biti u dijelu koji se odnosi na taj žalbeni osnov.

¹³ Elvis Salčinović, D.H., Toni Hamidović i V.S.

85. Tačkom 1. prvostepene presude optuženi Frndić je oglašen krivim skupa sa optuženim Salčinovićem i Hamidovićem zbog krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH. Čitanjem izreke tačke 1. prvostepene presude lako se da zaključiti da se radnja izvršenja optuženog Frndića sastoji u obezbjeđenju prijema veće količine novca, koji potiče iz međunarodne trgovine ljudima preko Western Union na svoje ime ili ime svoje žene, ili je pronalazio lica na čija imena se novac slao iz Francuske. Nasuprot tome, ova tačka prvostepene presude ne sadrži ni jednu od predviđenih radnji izvršenja iz člana 186. stav 1. KK BiH koju je počinio optuženi Frndić.

86. Kada se navedene radnje iz tačke 1. prvostepene presude dovedu u vezu sa članom 186. stav 1. KZ BiH evidentno je da one ne predstavljaju obilježje bića krivičnog djela za koje je oglašen krivim, zapravo radi se o pomaganju u izvršenju krivičnog djela Pranja novca iz člana 209. stav 3 u vezi sa stavom 1. i članom 31. KZ BiH, pa je Vijeće uvažavajući žalbu odbrane u tom dijelu, na temelju člana 314. stav 1. ZKP BiH prvostepenu presudu u odnosu na optuženog Frndića u tom dijelu preinačilo.

87. Nadalje, analizirajući radnju izvršenja iz tačke 2. prvostepene presude kojom je utvrđena krivnja optuženih Salčinovića, Hamidovića i Frndića zbog krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima iz člana 186, stav 1. i 2. KZ BiH, Vijeće primjećuje da su ova trojica optuženih oglašeni krivim zbog preduzimanja radnji koje se sastoje u pribavljanju putnih ili ličnih isprava žrtvama međunarodne trgovine ljudima u svrhu njihove eksploatacije, te da ove radnje zapravo predstavljaju krivično djelo Međunarodne trgovine ljudima, ali inkriminaciju iz stava 4. člana 186. KZ BiH, a ne inkriminaciju koja je navedena tački 2. prvostepene presude.¹⁴

88. Na uočenu pogrešnu primjenu krivičnog zakona niko od podnijetih žalbi nije ukazao, pa Vijeće nije moglo otkloniti ovu povredu po službenoj dužnosti imajući u vidu član 306. ZKP BiH i granice ispitivanja presude, ali Vijeće nalazi za shodno da ukaže na ovu povredu, smatrajući značajnim razvoj pravilne sudske prakse u procesuiranju ovog krivičnog djela, koje u ovakvom obliku u pravnom sistemu BiH egzistira od 2015.godine.

89. Iako branilac optuženog Luke Hrustića, advokat Senad Dupovac žalbom izričito ne osporava prvostepenu presudu zbog povrede krivičnog zakona, u obrazloženju žalbe, koje

¹⁴ stav 4 člana 186. KZ BiH, glasi: „ *Ko krivotvori, pribavi ili izda putnu ili ličnu ispravu ili koristi, zadržava, oduzima, mijenja, oštećuje, uništava putnu ili ličnu ispravu drugog lica u svrhu omogućavanja međunarodne trgovine ljudima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do pet godina.*

se odnosi na bitnu povredu krivičnog postupka, se između ostalog navodi da je izreka presude nerazumljiva, te da se ne navode radnje izvršenja na temelju kojih bi se moglo zaključiti da postoji umišljaj kod optuženog Hrustića.

90. Tačkom 2. prvostepene presude optuženi Luka Hrustić je oglašen krivim da je počinio krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, pri čemu se žalbom odbrane indirektno ukazuje da u presudi nisu nigdje navedene radnje izvršenja, pogotovo koje se odnose na umišljaj optuženog. Kada je u pitanju tačka 2. prvostepene presude, Vijeće je u ovom dijelu našlo žalbu branioca optuženog Hrustića osnovanom.

91. U ovoj tački optužnice je navedeno da je optuženi Hrustić sa optuženim Frndićem vadio vozačke dozvole, uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matičnih knjiga rođenih na osnovu putnih listova za potrebe mnogobrojnih članova porodice Salčinović i Hamidović i prevozili ih u R. Francusku, te je optuženi Hrustić ove isprave uručivao optuženima i njihovim bračnim i vanbračnim suprugama i djeci. Iako se u optužnici, kao i prvostepenoj presudi u ovoj tački nigdje ne navodi nijedna radnja optuženog Hrustića koja čini obilježje krivičnog djela Davanje mita, prvostepena presuda nalazi da je optuženi Hrustić ostvario obilježja krivičnog djela Davanje mita iz člana 352 stav 1. KZ RS („Službeni glasnik RS“ br. 67/13).

Navedeno krivično djelo glasi:

“Član 352. (1) Ko službenom ili odgovornom licu da, pokuša dati ili obeća poklon ili kakvu drugu korist da u okviru svog ovlaštenja izvrši radnju koju ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši radnju koju bi moralo ili moglo, ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica, kaznice se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.”

92. Stoga, je osnovan prigovor branioca optuženog Hrustića u dijelu koji se odnosi na tačku 2. pobijane presude. Radnje koje su opisane izrekom presude ogledale su se isključivo u posredovanju pri pribavljanju ličnih dokumenata za optužene i članove njihovih porodica, a da nije navedeno da je optuženi Hrustić ponudio ili predao novac bilo kome od službenih ili ovlaštenih lica u Općini Vlasenica.

93. Optužnicom Tužilaštva BiH u tački 2. propušteno je navesti tačan opis radnje optuženog Hrustića, kojom bi bili ostvareni elementi krivičnog djela Davanja mita, a prvostepeni sud je prihvatio takav opis u tački 2. prvostepene presude, bez da je naveo da je optuženi Hrustić dao, pokušao dati ili obećati poklon ili da je eventualno posredovao u podmićivanju službenog lica, što bi sve činilo radnju izvršenja ovog krivičnog djela.

Cijeneći stoga ovakav manjkav činjenični opis, Vijeće je zaključilo da djelo za koje se optuženi oglašen krivim, nije zakonom propisano kao krivično djelo Davanja mita, te u ovom dijelu je prvostepenu presudu preinačilo na način da je optuženog Hrustića, na temelju člana 284. tačka a) ZKP-a BiH oslobodilo optužbe za krivično djelo iz tačke 2. prvostepene presude.

94. Iako se uvažavanjem žalbe, prvostepena presuda u pravilu ukida zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, u konkretnoj procesnoj situaciji, Vijeće nalazi da prvostepena presuda u tački 2. u odnosu na optuženog Hrustića ne sadrži opis bića krivičnog djela za koje je oglašen krivim, te odlučuje da bez ukidanja prvostepene presude i održavanja pretresa pred ovim Vijećem, donese oslobađajuću presudu. Pri tome se Vijeće rukovalo i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i činjenicom da samo održavanje pretresa pred ovim Vijećem ne bi moglo dovesti do drugačije odluke u odnosu na konkretno krivično djelo koje nije opisano u optužnici na pravi način.

95. Budući da se ovaj žalbeni navod odbrane optuženog Hrustića u suštini odnosi na povredu krivičnog zakona, iz izrečenog je Vijeće u tom dijelu preinačilo prvostepenu presudu, shodno članu 314. stav 1. u vezi sa članom 298. tačka a) ZKP BiH.

3. Žalba oštećene N.M.

96. I punomoćnik oštećene N.M., advokat Sead Temim, žalbu je izjavio zbog pogrešne primjene KZ BiH. U žalbi navodi da se odredbe člana 74. stav 1. KZ BiH koje se odnose na oduzimanje predmeta koji nisu vlasništvo počinioca krivičnog djela, ne mogu primijeniti u konkretnom slučaju, jer niti postoje niti su obrazloženi interesi opće sigurnosti i morala koji to zahtijevaju. Shodno navedenom, punomoćnik oštećene N.M. predlaže da se vozilo vrati istoj.

97. Vijeće nalazi prigovor neosnovanim. Da su optuženi između ostalog nezakonito stečenim prihodima kupovali skupocjene automobile utvrđeno je i na temelju iskaza Kenana Frndića koji je u svom iskazu¹⁵ izjavio da je od novca stečenog krađama u Francuskoj kupovali često skupocjena pmv (Porsche, BMW, Mercedes). Optuženi Frndić

¹⁵ ..., Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 01.09.2015. godine

je opisao na koji način su kupovali i registrovali vozila, te je naveo da su jedno od vozila koje su kupili u Posušju, registrovali na Kenanovu suprugu DŽ.F., a i „po papirima“ kupac je bila njegova supruga DŽ.F. Pored ove kupoprodaje, skoro sva njihova auta su bila registrovana na druge osobe, najviše na Kenanovu suprugu i oca, ali to nisu bila njihova vozila. Vozila koja su na taj način registrovali Salčinovići i Hamidovići na njegovog oca i suprugu su BMW X5, Mercedes CL, Mercedes E klasa, Audi A6, Audi All road. Pored ovih vozila, posjedovali su i Hummer, Porsche, Mercedes i druga vozila koja su bila registrovani na Marić Venitu, Hamidović Safetu i druge žene. Svjedok je naveo da niko od tih žena nema položen vozački ispit.

98. Na isti način je očigledno pribavljeno vozilo marke BMW tip 701 crne boje, broj šasije: ... sa ključem i Potvrdom o registraciji vozila broj: ... na ime N.M., reg.oznaka: ..., iako N.M., prama vlastitom iskazu koji je dala tokom glavnog pretresa, nema položen vozački ispit, te se može zaključiti da je ovo bio očigledan *modus operandi* optuženih kako bi se prikrilo stvarno nezakonito sticanje imovine.

Odredbom člana 209. stav 5. KZ BiH propisano je obavezno oduzimanje novca i imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog djela Pranje novca. Također, članom 74. stav 3. KZ BiH utvrđena je mogućnost propisivanja obaveznog oduzimanja imovinske koristi. Nadalje, članom 110. i 111. KZ BiH propisano je opšte načelo o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, kao i načini oduzimanja te imovinske koristi. Budući da je predmetno vozilo pribavljeno izvršenjem krivičnog djela Pranja novca, te da je KZ BiH propisao obavezu oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem navedenog krivičnog djela, to je prvostepeni sud pravilno postupio oduzevši predmetno vozilo.

V. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

99. Vijeće Apelacionog odjeljenja, u kontekstu ovog žalbenog prigovora, primjećuje da se presuda može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kada je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili nije utvrdio, odnosno kada na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi, a sve u skladu sa odredbom člana 299. ZKP BiH.

100. Standard koji vijeće Apelacionog odjeljenja treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost. Vijeće Apelacionog odjeljenja će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka, isključujući svaku razumnu sumnju. U tom smislu, prilikom utvrđivanja da li je zaključak prvostepenog suda bio opravdan, vijeće Apelacionog odjeljenja će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostepeni sud u prvostepenom postupku.

101. Vijeće Apelacionog odjeljenja ima na umu, kao opšte načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene u prvostepenom postupku prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti prvostepenog suda. Stoga ovo Vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja, koje je utvrdio prvostepeni sud. Vijeće Apelacionog odjeljenja može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje prvostepenog suda samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjao prvostepeni sud ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna".

B. ŽALBENI PRIGOVORI

1. Žalba Tužilaštva BiH

102. Tužilaštvo BiH smatra da se pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje ogleda u činjenici da je Sud izveo pogrešan zaključak o postojanju odlučnih činjenica, odnosno da je pogrešan zaključak da u krivičnom predmetu protiv optuženih Elvisa Salčinovića i dr. ne postoje elementi koji upućuju da se radi o krivičnom djelu Organizovani kriminal, te da je Elvis Salčinović sa ciljem sticanja materijalne koristi organizovao i rukovodio grupom za organizovani kriminal.

103. Shodno navedenom, Tužilaštvo BiH navodi nekoliko razgovora između optuženih koji jasno ukazuju na organizatorsku ulogu Elvisa Salčinovića i vlast koju je imao nad izvršenjem krivičnih djela. Nadalje, Tužilaštvo BiH smatra da su ispunjeni i objektivni i subjektivni elementi krivičnih djela koja se optuženima stavljaju na teret optužnicom Tužilaštva BiH. Naime, objektivni element se ogleda u tome da su optuženi zajedno preduzimali određene unaprijed ili *ad hoc* dogovorene krivičnopravne radnje koje

predstavljaju bitna obilježja krivičnih djela koja im se stavljaju na teret, dok se subjektivna veza optuženih ogleda u tome da su pojedini učesnici u djelu imali svijest da zajedničkim djelovanjem izvode radnju izvršenja, odnosno radnju koja ulazi u zbir radnji izvršenja predmetnih krivičnih djela.

104. Cijeneći žalbeni prigovor Tužilaštva u kontekstu odluke prvostepenog vijeća kojom nije našlo da je Tužilaštvo dokazalo organizatorsku ulogu optuženog Salčinovića na način opisan optužnicom, Vijeće je analizom izvedenih dokaza, kao i radnji koje su se optuženima Elvisu Salčinoviću i Toniju Hamidoviću stavljale na teret, utvrdilo da zaista jeste postajao određen nivo zajedničkog djelovanja optuženih u okviru kojeg je više ljudi učestvovalo i u organizaciji i realizaciji krivičnog djela koje se optuženima stavljao na teret. Neminovno je da ovako sveobuhvatno činjenje krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima, koje pri tome traje više godina i koje je organizirano da funkcioniše „besprjekorno“ u smislu da se organizuje prikupljanje novaca u Francuskoj, prebacivanje novca u BiH putem razgranate mreže sudionika, zatim olakšavanje cijelog procesa preko službenika u javnim institucijama koji su omogućavali legalizovanje putovanja, pribavljanje putnih ili ličnih isprava i sl. što sve to nije moglo biti učinjeno bez učešća većeg broja lica i određene međusobne saradnje.

105. Međutim, teza optuženja bila je isključivo zasnovana na organizatorskoj ulozi optuženog Salčinovića, za kojeg Tužilaštvo smatra da je bio jedini na čelu organizovane grupe koja je vršila predmetno krivično djelo, te da se radi o osobi koja o svemu donosi odluke.

106. U vezi s tim, kako to konstatuje i prvostepeni sud za takvo utvrđenje bilo je potrebno da je upravo optuženi Salčinović bio najvažnija osoba u organizaciji, koja svojim autoritetom i utjecajem upravlja planom i radnjama organizacije i njenim članovima. Vijeće konstatuje da se radi o specifičnoj inkriminaciji u kojoj učestvuje više optuženih lica koji su u određenim rodbinskim vezama sa žrtvama eksploatacije, a da pri tome čine više porodica, koje zajednički žive, te da svaki od optuženih u okviru svoje porodice sa svojim članovima praktikuje isti način ponašanja.

107. Pri tome, treba imati u vidu i činjenicu da novac koji je podizan, a što je potkrijepljeno iskazima svjedoka službenih lica Elvira Mrakovića i Asima Behaderovića, Jasenka Murtića, te optuženog Kenana Frndića u iskazu iz istrage, a što je potvrđeno i analizom rezultata posebnih istražnih radnji, da je novac podizan i za porodicu Hamidović i

Salčinović, a ne samo za optuženog Salčinovića. Sve to dovodi u sumnju žalbene navode optužbe o optuženom Salčinoviću kao organizatoru grupe za organizovani kriminal.

108. Budući da je većina optuženih je bila u rodbinskim vezama ili su zajedno živjeli u istoj kući zbog čega su sasvim očekivano bili povezani, ali je prvostepeno vijeće ispravno zaključilo da to nikako ne znači da su samo zbog toga bili pripadnici ove grupe za organizovani kriminal.

109. Imajući u vidu da optužnica obuhvata više optuženih sa njihovim članovima porodice, koji imaju isti obrazac ponašanja u izvršenju krivičnih djela međunarodne trgovine ljudima i pranja novca, ostalo je neutvrđeno ko od drugih optuženih (Frndić, Hrustić i Trišić) učestvuje kao član grupe za organizovani kriminal, radi davanja podrške nekom od organizatora i koje grupe i ko su eventualni članovi te grupe.

110. Dakle, u okviru žalbene osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, Tužilaštvo BiH zapravo ne iznosi ništa novo što već nije bilo predmetom ocjene i analize prvostepenog suda, već se po ocjeni ovog Vijeća, samo polemizira sa razlozima pobijane presude i tumači rezultate provedenih dokaza na subjektivan način, osporavajući tvrdnju da prvostepena presuda nije ponudila ocjenu dokaza iz koje bi se nesumnjivo utvrdilo da su optuženi počinili krivično djelo Organiziranog kriminala za koje su se teretili.

2. Žalba odbrane optuženog Salčinovića, Hamidovića, Frndića i Hrustića

111. Kada je u pitanju pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, odbrana smatra da se isto ogleda u tome što ne postoji nijedan materijalni dokaz da se izvede zaključak da su optuženi Salčinović i Hamidović boravili u R. Francuskoj i prelazili ilegalno granične prijelaze. Također, odbrana je navela da broj telefona naveden u sklopu ..., ne pripada optuženom Salčinoviću, budući da je ovim materijalnim dokazom dokazivana međusobna povezanost optuženih. Žalbom se tvrdi da postoje dvije osobe pod istim imenom S.H., što sud uopšte nije razmatrao.

112. Ocjenom navedenog žalbenog prigovora, Vijeće isti cijeni neosnovanim budući da je međusobna povezanost optuženih dokazivana sa velikim brojem drugih dokaza. Vijeće posebno nalazi relevantnim iskaze službenih lica koja su u sastavu Zajedničkog tima radili na prikupljanju dokaza i analizi svih presretnutih razgovora, kao i same presretnute razgovore koji su prezentovani tokom pretresa i koje prvostepeno vijeće cijeni i

pojedinačno, a dovodeći ih i u međusobnu vezu. Pored iskaza svjedoka ovlaštenih službenih lica, činjenica da su optuženi Salčinović i Hamidović poduzimali radnje čiji je rezultat počinjeno krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima, dokazana je i na temelju iskaza optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića iz istrage, koji su opisivali na koji način su sarađivali sa optuženima Salčinovićem i Hamidovićem povodom okolnosti vršenja ovog krivičnog djela. A konačno osim ovih dokaza, da se radnja izvršenja krivičnog djela od strane optuženih Salčinovića i Hamidovića odvijala na opisani način, prvostepeni sud je utvrdio i na temelju iskaza ostalih učesnika svjedoka poput S.H., V.S.i S.S.1.

113. Svi ovi dokazi su prema ocjeni i ovog Vijeća detaljno cijenjeni i Vijeće nalazi da je prvostepeni sud na temelju svega iznesenog pravilno zaključio van razumne sumnje da su optuženi Salčinović i Hamidović na način opisan u izreci presude, počinili krivična djela za koja su i oglašeni krivim, te da prigovori odbrane da je činjenično stanje u potpunosti razjašnjeno i utemeljeno u provedenim dokazima. Pri tome, sama žalba ističe da predmetni broj telefona ... nije bio predmet provođenja posebnih istražnih radnji, niti se žalbom ukazuje koja je odlučna činjenica prvostepenog postupka pogrešno ili nepotpuno utvrđena u vezi sa tim telefonom, odnosno da li ovaj broj telefona ima veze i kakve sa nekom od odlučnih činjenica prvostepenog postupka.

114. Također, neosnovan je prigovor i u vezi sa utvrđenjem činjenice prelaska granice od strane optuženih Salčinovića i Hamidovića, i u konačnici nije ni relevantan. Jasno je da se za ovakvo krivično djelo ne traži činjenica prelaska samih optuženih preko granice. Ova dva optužena su oglašeni krivim da su vrbovali i eksploatisali osobe ženskog spola i primoravali ih da vrše džepne krađe na području R. Francuske, dovodeći ih u uslove u kojima su predmet iskorištavanja, te su novac koji su dobijali iz R. Francuske koristili za kupovinu nekretnina i skupocjenih automobila, na koji način su novac pribavljen krađom ubacivali u legalne novčane tokove. Stoga je u konačnici, bez značaja za utvrđivanje odgovornosti optuženih da li su oni prelazili preko granice ili su boravili u R. Francuskoj, u situaciji kadu su putem drugog lica prevozili žrtve trgovine ljudima u R. Francusku gdje su žrtve bile predmet iskorištavanja.

115. Nadalje, u vezi žalbenih navoda koji se odnose na svjedokinju S.H., i postojanja druge osobe sa istim imenom, Vijeće konstatuje da je ova svjedokinja ispitivana tokom trajanja glavnog pretresa i da prvostepeno vijeće njen iskaz nije prihvatilo kao

vjerodostojan, navodeći argumetaciju za takav stav.¹⁶ Tokom svog ispitivanja odbrana je bila u mogućnosti da svjedokinju ispita na ove okolnosti, također žalba ne ukazuje koja odlučna činjenica iz prvostepene presude na kojoj se temelji prvostepena presuda je pogrešno ili nepotpuno utvrđena u vezi sa ovim žalbenim navodom, odnosno koji značaj ta činjenica ima za prvostepenu presudu.

116. Žalbama odbrane optuženog Frndića, advokat Mladen Veseljak pobijanu presudu osporavaju zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, navodeći da nije proveden nijedan dokaz kojim bi se moglo utvrditi da je optuženi Frndić pribavljao, na nedopušten način, lične dokumente, za lica koja su ga za to ovlastila, da je određena lica prevodio bez dokumenata ili sa lažnim dokumentima preko državne granice, kao i da je bio u nadređenom položaju u odnosu na ženske osobe koje se označavaju kao žrtve u ovom predmetu. Žalbom se potvrđuje da je optuženi jedne prilike donio iz Francuske iznos od 5.000 EUR, te da stoji činjenica da je ovaj optuženi kao nezaposlena osoba neke automobile, koje nije kupio registrovao na svoje ime, radi ostvarivanja određene zarade.

117. Vijeće najprije primjećuje da je odnosu na tačku 1. prvostepene presude u odnosu na radnju izvršenja optuženog Frndića utvrđeno da je optuženi Frndić posredovao kod prijema novca iz R. Francuske, preko Western Uniona, što je dokazano kako iz iskaza ovlaštenih službenih lica koja su postupala u ovom predmetu (Emir Sokočević, Elvir Mraković, Asim Behaderović, S.M. i Nataša Tošović – Kandić), zatim na osnovu rezultata analize presretnutih razgovora, kao i na osnovu, iskaza optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića iz istrage, kao i svjedokinje S.S.1. Vijeće podsjeća da je u vezi sa ovom tačkom prvostepene presude uvažio žalbeni navod koji se odnosi na povredu krivičnog zakona, te prvostepenu presudu u tom dijelu u odnosu na radnje optuženog Frndića iz tačke 1. prvostepene presude preinačilo, našavši da se radi o krivičnom djelu Pranja novca u pomaganju.

118. Kada je u pitanju tačka 2. izreke, Vijeće nalazi da je ovom tačkom prvostepene presude utvrđeno da je optuženi Frndić olakšavao optuženima Salčinoviću, Hamidoviću i drugim, pribavljanje BiH dokumenata kako za njih, tako i za njihove žrtve trgovine ljudima, te da su žrtve na osnovu tih papira prevozili u R. Francusku, gdje su bili predmet iskorištavanja. Jasno je naznačeno da je optuženi Frndić pribavljao vozačke dozvole, uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matičnih knjiga rođenih na osnovu putnih isprava i da

¹⁶ strana 93 i 94 prvostepene presude.

je za te usluge dobijao iznose od 100 – 200 Eur. Pri tome je bitno istaći da za ovu radnju izvršenja krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima nema značaj da li se radi o lažnoj dokumentaciji, budući da djelo postoji i kada se pribavlja legalna putna ili lična isprava u svrhu omogućavanja međunarodne trgovine ljudima. Ove radnje prvostepeni sud je našao dokazanim na temelju izjave samog optuženog Frndića. Optuženi Kenan Frndić je na predmetne okolnosti u svom iskazu¹⁷ opisao na koji način je za optužene pribavljao lične dokumente, a pored ovog dokaza da je optuženi Kenan Frndić u svrhu trgovine ljudima pribavljao lične dokumente po nalogu optuženih i preko Božidara Trišića posredovao u „sređivanju papira“ potkrepljuju brojne presretnute komunikacije, te ovo Vijeće iz datih razloga nema dilemu u pogledu dokazanosti, van razumne sumnje, optuženog u vršenje ovih inkriminiranih radnji.

119. U odnosu na tačku 3.i 5. izreke prvostepene presude, Vijeće nalazi da je činjenično stanje utvrđeno na valjan način u pogledu utvrđenja da je optuženi Frndić po nalogu optuženih Salčinovića, Hamidovića, D.H. i V.S. vršio prijevoz žrtava trgovine ljudima, iznajmljenim rent-a-car vozilima, na relaciji BiH decidno i jasno opisane i ogledaju se u iznajmljivanju rent –a car vozila i prijevozu žrtava na relaciji BiH – Francuska (tačka 3.izreke), kao i da je za optužene Salčinovića, Hamidovića, D.H i V.S kupovao razne skupocjene automobile i registrovao ih na svoje ili na ime drugih osoba koje je pronalazio (tačka 5.), pa Vijeće nalazi da u cjelosti ostvaruju obilježja krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i Pranje novca iz člana 209. u vezi stava 1. i 2. KZ i članom 31. BiH. Sam optuženi Frndić u svom iskazu iz istrage potvrđuje ovakve navode u pogledu prijevoza lica-žrtava međunarodne trgovine opisujući svoje odlaske u R. Francusku, kao i svoje iskustvo prelaska granice, u povratku u R. Sloveniji i R. Hrvatsku , u vezi navodnog gubitka pasoša i dobijanja putnih listova za ulazak u ove zemlje. Također, samom žalbom se potvrđuje da je optuženi Frndić dobijao određenu naknadu za izvršene usluge u vezi kupovine i registracije vozila iz tačke 5. prvostepene presude. Stoga, Vijeće nalazi da su ovi žalbeni navodi neosnovani.

120. Žalbom branioca optuženog Luke Hrustića osporava se zaključak pobijane presude u tački 4. koji se zasniva na iskazu svjedoka Hamidičevića koji je izjavio da su u ambasadu dolazila dva Hamidovića od kojih je jedan Valentino, odnosno Esad Hamidović, a prvostepeni sud je zaključio da je jedan od njih Luka Hrustić koji je u međuvremenu

¹⁷ ..., Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od

promijenio ime. Žalbom se tvrdi da su u ambasadu dolazila dva Hamidovića a ne optuženi Luka Hrustić.

121. Tačkom 4. prvostepene presude utvrđeno je je da je optuženi Hrustić zahtijevao od osobe Velida Hamidičevića, zaposlenika Ministarstva vanjskih poslova BiH i za to mu davao novac, da on na radnom mjestu Savjetnika za konzularne poslove u Ambasadi BiH u Parizu - R.Francuska za novčanu naknadu, izdaje Putne listove BiH, a da pri tome osobe za koje su tražili izdavanje Putnog lista BiH ne ispunjavaju uslove za izdavanje istog.

122. Kada je u pitanju tačka 4. pobijane presude i dokazi izvedeni u tom smislu, Vijeće je našlo da je prvostepeni sud svoje zaključke bazirao na dokazima kojima su radnje optuženog Hrustića dokazane van razumne sumnje. Svjedok Velid Hamdičević koji je neposredno svjedočio i nedvojbeno potvrdio iskaz iz istrage u kojem navodi da mu je izvjesni Hamidović jedne prilike ponudio tada 500 Eura da bi mu izdao putni list i da je svjesno prihvatio. Naveo je da su mu u Ambasadu dolazila dva Hamidovića (od koji je za jednog sa sigurnošću mogao reći da je u pitanju Esad Hamidović), dok je iz dalje navedenih dokaza utvrđeno da se zapravo radi o Luki Hrustiću.

123. Pravosnažno presudom ovog suda broj S1 2 K 020473 16 K od 30.11.2016.godine koja je donesena po Sporazumu o priznanju krivnje, Velid Hamidičević je oglašen krivim zbog krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH da je za novac izdavao putne listove BiH licima koja ne ispunjavaju uslove za izdavanje istih. Svjedočeći u ovom predmetu Velid Hamidičević je potvrdio da je izdavao putne listove, uz opisanu novčanu naknadu, bez prethodnih provjera statusa odnosno identiteta tih osoba u IDDEEA bazi podataka, a što je saglasno i iskazu svjedoka Asima Behaderovića koji je na istovjetan način u okviru svog rada na ovom predmetu pri čemu je prisustvovao i pretresu Amabasade BiH u Francuskoj kada je imao priliku vidjeti putne listove na ime S.H., Toni Hamidović, M.Č. i S.H., kao i putni list Mldb.2 rođene u Š.. Sve navedeno je također potkrijepljeno presretnutom telefonskom komunikacijom.

124. Tokom dokaznog postupka pred prvostepenim sudom je u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH, pročitani iskazi svjedoka Esada Hamidovića, koji je dolazio u prostorije

01.09.2015. godine

ambasade BiH u Parizu. Dakle radi se o jednoj od osoba Hamidović koje pominje svjedok Hamidičević.

125. Druga osoba Hamidović, kako to zaključuje i prvostepeni sud je optuženi Luka Hrustić. Svjedok S.S.1 je u svom iskazu potvrdila da je Luka Hrustić imao nadimak „Esad“, a prezime Hamidović, te da ga ona i poznaje kao Esada, pri čemu je i sam optuženi Luka Hrustić u svom iskazu naveo da je već ranije mijenjao ime iz Marco Alimanović u Luka Hrustić, dok se i u prijedlozima, a zatim i odgovarajućim naredbama za izdavanje posebnih istražnih radnji i u analizi dokaznog materijala¹⁸ Državne agencije za istrage i zaštitu ime Marco Alimanović dovodi u vezu sa osobama Luka Hrustić i Esad Hamidović (dakle, radi se o dvije osobe sa istim imenom i prezimenom). Stoga ni ovo Vijeće nema sumnje da se u konkretnom slučaju radi o optuženom Luki Hrustiću.

126. Iz navedenih razloga Vijeće nalazi da je žalba branioca koja se odnosi na tačku 4. pobijane presude neosnovana.

VI. ŽALBENI PRIGOVORI U POGLEDU ODLUKE O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI (ČLAN 300. ZKP-A BiH)

A. STANDARDI ZA ODLUCIVANJE PO ŽALBI

127. Žalba na odluku o kazni može se ulagati po dva različita osnova, kako to predviđa član 300. ZKP BiH.

128. Žalba na odluku o kazni može se, prije svega, uložiti na osnovu toga da pretresno vijeće nije primijenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne. Međutim, vijeće Apelacionog odjeljenja neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će vijeće Apelacionog odjeljenja preispitati odluku o kazni samo ako podnositelj žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako vijeće Apelacionog odjeljenja smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primijenjenog zakona.

¹⁸ ...

129. S druge strane, podnosilac žalbe može osporavati odluku o kazni zbog toga što je pretresno vijeće neprimjereno iskoristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne. Vijeće Apelacionog odjeljenja naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, pošto je pretresno vijeće u poziciji da najbolje može odmjeriti i ocijeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, vijeće Apelacionog odjeljenja neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

130. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primjenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da vijeće Apelacionog odjeljenja može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način.

B. ŽALBENI PRIGOVORI

131. Odluku o krivičnopravnoj sankciji osporavalo je Tužilaštvo BiH i branioci optuženih.

132. Kada je u pitanju odluka o kazni, Tužilaštvo BiH smatra da navedene olakšavajuće okolnosti kao što su neosuđivanost, lične i porodične prilike, redovno odazivanje pretresima i druge nisu po svojoj prirodi i intenzitetu dovoljno jake da bi omogućile izricanje ovako niske zatvorske kazne, naročito kada se dovedu u vezu sa drugim okolnostima koje Sud uopće nije cijenio, te da se izrečenom sankcijom ne može ostvariti svrha kažnjavanja. Također, Sud je kao olakšavajuću okolnost uzeo i držanje pred Sudom, ali da bi se ista cijnila kao olakšavajuća okolnost, prema stanovištu sudske prakse, optuženi bi trebali da pokažu kajanje, saosjećanje prema oštećenima i sl. što u ovom predmetu nije bio slučaj, bilo je uobičajno poštivanje odredbi ZKP-a tokom postupka. Dalje, Tužilaštvo BiH navodi da je Sud propustio i da adekvatno cijeni stepen krivnje optuženih, pogotovo jer izvršenje predmetnog krivičnog djela, kada se cijeni vremenski kontinuitet, u svojoj suštini spada u red krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti

zaštićenih međunarodnim pravom.

133. Dalje, odbrane optuženog Salčinovića i Hamidovića smatraju da je prvostepeno vijeće propustilo obrazložiti visinu izrečenih kazni zatvora za svaku pojedinu inkriminaciju, da nije cijenio olakšavajuće okolnosti na strani optuženog Salčinovića i Hamidovića, te da je pogrešno pozivanje na raniju osuđivanost optuženog Salčinovića, kao otežavajuću okolnost, budući da je ista već trebala biti obrisana. Odbrana optuženog Hamidovića smatra i da su otežavajuće okolnosti precijenjene u njegovom slučaju. Odbrana optuženog Frndića smatra da je sankcija koja je izrečena njegovom branjeniku pogrešna, kao rezultat pogrešne odluke o njegovoj krivici. I odbrana optuženog Hrustića osporava prvostepene presudu zbog ovog žalbenog osnova, mada žalba ne sadrži bilo kakvu argumentaciju u vezi tog navoda.

134. Vijeće se međutim, ne slaže sa razlozima žalbe i Tužilaštva i odbrane, kada se tvrdi da prvostepeni sud nije dao adekvatno obrazloženje izrečenim sankcijama.

135. Prvostepeni sud je cijeneći konkretne radnje izvršenja krivičnih djela od strane optuženih, stepen krivice, njihove pojedinačne uloge i doprinos u izvršenju krivičnih djela, te količinu kriminalne aktivnosti optuženih u radnjama izvršenja krivičnog djela, kazne odmjerio na način da se kretao u okviru opštih pravila o odmjeravanju kazne iz člana 48. KZ BiH. Tužilaštvo žalbenim razlozima nije iznijelo nikakve nove činjenice i okolnosti koje nisu mogle biti poznate prvostepenom vijeću prilikom odmjeravanja kazne optuženima. Isto tako, prvostepni sud je dao pravilne i prihvatljive razloge zašto nalazi da kazne navedena u izreci pobijane presude u potpunosti odgovaraju konkretnom izvršenom krivičnom djelu i počiniocima.

136. Vijeće dodaje da izricanje strogih kazni za ovakvo djelo ima veliki značaj prvenstveno sa aspekta generalne prevencije. Djela međunarodne trgovine ljudima su pošast društva i široko su rasprostranjena, te kao takva moraju biti strogo sankcionisana upravo da odvrate druge od vršenja ovog i sličnih djela. Blage sankcije ne mogu u ovakvim predmetima ispuniti svrhu kažnjavanja.

137. Također, kada je u pitanju prigovor vezan za odmjeravanje kazne uzevši u obzir lične prilike izvršioca, odbrana svojim navodima ni u ovom smislu nije dovela u pitanje razloge presude, niti je svojim navodima istakla drugačije okolnosti, a koje je prvostepeni sud trebao imati u vidu ili propustio cijeniti. Činjenica je da je optuženi Salčinović već ranije osuđivano lice, pa se zaista s pravom može zaključiti da prethodna osuda, nije utjecala

reparativno na ponašanje optuženog lica, te da očigledno prethodna kazna nije ispunila svoju svrhu.

138. Imajući u vidu preinačeni dio prvostepene presude u odnosu na optuženog Luku Hrustića i činjenicu da je ovaj optuženi oslobođen od optužbe za krivično djelo iz tačke 2. prvostepene presude, Vijeće je optuženog Hrustića osudilo na kaznu zatvora za preostalo krivično djelo iz tačke 4. prvostepene presude za koje je oglašen krivim, u trajanju od jedne godine i tri mjeseca, u koju kaznu je uračunato vrijeme koje je optuženi proveo u pritvoru. Prilikom osude Vijeće je imalo u vidu visinu jedinstvene kazne koja je izrečena od strane prvostepenog vijeća ovom optuženom, težinu izvršenog krivičnog djela, kao i okolnosti koje je cijenilo i prvostepeno vijeće te mišljenja da će se sa ovakvom kaznom ostvariti svrha kako individualne tako i generalne prevencije.

139. Također, i u odnosu na optuženog Kenana Frndića uvažavajući preinačeni dio presude, Vijeće je najprije utvrdilo pojedinačne kazne za oba krivična djela za koja je oglašen krivim te ga je primjenom pravila o sticaju krivičnih djela osudilo na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od pet godina, u koju kaznu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, te mu je izrečena novčana kazna kao sporedna. Prilikom odmjeravanja kazne Vijeće je imalo u vidu opšta pravila o odmjeravanju kazne kojima se rukovalo prvostepeno vijeće. Iako je tačka 1. prvostepene presude preinačena u pogledu pravilne kvalifikacije krivičnog djela koje je ovaj optuženi počinio u tački 1. prvostepene presude, te imajući u vidu preostala krivična djela za koja je utvrđena krivnja optuženog, Vijeće smatra da jedinstvena kazna zatvora u trajanju od pet godina, koja je identična kazni iz prvostepene presude u odnosu na ovog optuženog odgovara svrsi kako individualne, tako i generalne prevencije. Pri tome, Vijeće ne nalazi da preinačeni dio tačke 1. prvostepene presude i činjenica da je sankcija za krivično djelo Pranja novca blaža u odnosu na krivično djelo Međunarodne trgovine ljudima, može dovesti do blažeg kažnjavanja ovog optuženog. Ovo iz razloga što preostale radnje izvršenja za koje je oglašen krivim ne ukazuju na potrebu blažeg kažnjavanja optuženog, pogotovo kad se ima u vidu generalna prevencija.

VII. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRVOSTEPENE PRESUDE

140. Tužilaštvo BiH je žalbu uložilo i na oslobađajući dio presude kojom je Sud BiH oslobodio Nedeljka Dakića da je u radnjama opisanim u tački 2. optužnice počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. i krivično djelo Davanje mita iz

člana 352. stav 1. KZ RS.

141. Tužilaštvo BiH navodi da iz izvedenih dokaza pred prvostepenim vijećem u najmanjem proizilazi da je Nedeljko Dakić kao pripadnik grupe za organizovani kriminal podstrekavao službenicu matičnog ureda Općine Prijedor da na nezakonit način izdaje vozačke dozvole i druge lične dokumente za druge optužene u ovom predmetu i članove njihovih porodica po ubrzanoj proceduri i bez dostavljanja svih neophodnih dokumenata za šta su mu optuženi davali novac. Također, iz izvedenih dokaza jasno proizilazi da je optuženi Dakić kao pripadnik grupe za organizovani kriminal i bitna karika u lancu izvršenja krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima, omogućavao, pomagao i olakšavao vađenje ličnih dokumenata članovima porodice Hamidović/Salčinović i da je primao novac od Elvisa Salčinovića i drugih optuženih, kako bi taj isti novac iskoristio u podstrekavanju službenika da postupe nezakonito prilikom izdavanja dokumenata. Tužilaštvo smatra da Sud prilikom donošenja meritorne odluke nije vezan tom kvalifikacijom, te Tužilaštvo BiH predlaže da žalbeno vijeće preispita poduzete radnje optuženog Dakića i mogućnost drugačije kvalifikacije djela koje je učinio.

142. Vijeće nalazi da je žalba Tužilaštva u ovom dijelu neosnovana.

143. Optuženi Dakić se teretio da je koristio svoja poznanstva sa uposlenicima u Općini Prijedor, Centru za socijalni rad u Prijedoru i dr., te ubrzanom procedurom pribavljao vozačke dozvole, uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matične knjige rođenih na osnovu putnih listova za Salčinović Elvisa, Hamidović Tonija, D.H., V.S. i njihove bračne i vanbračne supruge, kao i mnogobrojne članove porodice Salčinović i Hamidović, kojima su na taj način nabavljali putne isprave i prevozili u R. Francusku, za koje usluge je Nedeljko Dakić dobijao po 100,00 Eura, te da je na taj način počinio krivično djelo Organizovanog kriminala u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima i Davanje mita.

144. Prvostepeni sud je najprije utvrdio u odnosu na sve optužene da nije dokazano postojanje krivičnog djela Organizirani kriminal u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima te je analizirao pravnu kvalifikaciju u odnosu na djelo međunarodne trgovine ljudima u odnosu na optuženog Dakića, te konstatovao da u optužnici nije navedeno za koje radnje krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima se optuženi Dakić tereti, imajući u vidu radnje koje zakon propisuje kao bitne elemente ovog krivičnog djela.

145. Vijeće napominje da je već rečeno da stav 4. člana 186. KZ BiH propisuje oblik

krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima, koji se između ostalog sastoji u pribavljanju putnih ili ličnih isprava u svrhu omogućavanja međunarodne trgovine ljudima. Optužnicom se tvrdi da je optuženi Dakić koristio svoja poznanstva sa uposlenicima u Općini Prijedor i ubrzanom procedurom vadio putne ili lične isprave za lica navedena u ovoj tački optužnice. Pri tome se ne navodi o kojim licima se radi u Općini Prijedor, niti koji dokumenti su zaista izdati u Općini Prijedor. Ovo je bitno zato što iz provedenog dokaznog postupka proizilazi da je ova dokumentacija pribavljana na području opštine Vlasenica, Bratunac, Istočnog Sarajeva, kao i u Opštini Prijedor za jedno lice.¹⁹ U optužnici nije navedena konkretna radnja optuženog Dakića u odnosu na pribavljanje papira za to lice. Zapravo sva njegova radnja u optužnici je posmatrana kao radnja pripadnika grupe za organizovani kriminal u vezi učešća u izvršenju svih radnji navedenih u ovoj tački optužnice.

146. Takva teza optužnice je mogla imati svoje utemeljenje u činjenici da je zaista dokazano postojanje organizovanog kriminala i pripadnost ovog optuženog grupi za organizovani kriminal. Neprihvatanjem ove teze od strane prvostepene presude izostalo je navođenje konkretnih radnji ovog optuženog u odnosu na krivično djelo iz stava 4. člana 186. KZ BiH.

147. A kada je u pitanju krivično djelo davanje mita, Vijeće je našlo da je potvrđena optužnica u konkretnom slučaju bila manjkava u pogledu bitnih elemenata krivičnog djela Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS koje je optuženom Dakiću stavljeno na teret.

Član 352. stav 1. KZ RS²⁰ - Davanje mita

(1) Ko službenom ili odgovornom licu učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

148. Vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo i utvrdio da u opisu krivičnog djela koje se stavilo na teret optuženom izostalo je navođenje konkretne radnje davanja mita, odnosno kome u institucijama Općine Prijedor, u kojem

¹⁹ Misli se na lice S.S.2.

²⁰ Službeni glasnik RS 67/13;

svojstvu i u kojem iznosu optuženi Dakić koristeći se pozanstvima u općinama i drugim institucijama daje novac za potrebe vađenja vozačkih dozvola i drugih ličnih dokumenata optuženih i članova njihove porodice po ubrzanoj proceduri, a što je bilo nužno navesti kako bi u njegovim radnjama bili ostvareni svi bitni elementi inkriminacije iz člana 352. stav 1. KZ RS.

149. Vijeće također nalazi neprihvatljivim stav naveden u žalbi prema kojem bi Vijeće po službenoj dužnosti primijenilo drugu odgovarajuću pravnu kvalifikaciju koja odgovara njegovim radnjama. Vijeće nalazi da je činjenični opis radnji optuženog Dakića opisan u optužnici paušalan i da su njegove radnje navedene općenito bez konkretizacije ključnih radnji koje bi ostvarile elemente bilo koje inkriminacije. Vijeće konstatuje da je tačno da nije vezan pravnom kvalifikacijom optuženja, ali to se odnosi na one situacije kada je činjenični opis radnji kompletan i zadovoljava zakonski okvir inkriminacije, za razliku od situacija kada je on paušalan, manjkav i općenit.

VIII. NEIZMJENJENI DIO PRVOSTEPENE PRESUDE

150. Konačno, kada je u pitanju dio prvostepene presude koji se odnosi na oduzimanje imovinske koristi, Vijeće je već dalo svoju argumentaciju u pogledu žalbenih navoda odbrane optuženih Salčinovića i Hamidovića u vezi pravilne primjene krivičnog zakona u pogledu oduzimanja imovinske koristi. Kako nije bilo posebnih žalbenih navoda po ovom osnovu, Vijeće konstatuje da se u tom dijelu prvostepena presuda u odnosu na optužene Salčinovića i Hamidovića potvrđuje.

151. Nadalje, niko od branilaca optuženih u podnijetim žalbama nije osporavao odluku u vezi oduzimanja predmeta. Punomoćnik oštećene N.M. podnijetom žalbom je osporavo mjeru sigurnosti oduzimanja predmeta o čemu je Vijeće već dalo svoju argumentaciju odbivši kao neosnovanu njenu žalbu. Stoga prvostepena presuda u ovom dijelu koji se ne pobija žalbom ostaje neizmjenjena.

152. Neke od podnijetih žalbi ne pobijaju prvostepenu presudu u pogledu troškova krivičnog postupka, dok pojedine žalbe²¹ formalno navode ovaj osnov pobijanja, bez navođenja bilo kakve argumentacije i dokaza u čemu se sastoji ova povreda. Stoga u tom

²¹ Žalbe branilaca optuženih Hrustića, Frndića i Trišića

dijelu nije bilo moguće ispitati prvostepenu presudu, pa ona u tom dijelu ostaje neizmjenjena.

153. U skladu sa svim navedenim, Vijeće je odlučilo kao u izreci, a na osnovu člana 313. i 314. u vezi sa članom 310. ZKP-a BiH.

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA**

ZAPISNIČAR:

Staniša Gluhajić

Pravni savjetnik
Dženana Deljkić Blagojević

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.